

Hiiumaa kalakoelmute töörühma koosolek

Kärdlas, 29. mail 2012

PROTOKOLL

Kes hakkab asjaga tegelema. Keegi peab olema eestvedaja. Käina lahe probleemidele ei oska lahendust leida, kas regulaatorid on head või halvad. Vee-elustiku teadlased oskaksid modelleerida vee käitumist, et uurida, mis juhtub vee tasemega kui regulaatorid ära võtta. Kuskilt tuleb probleemile lahenduste leidmisega alustada.

On palju kahtlusi ja asjad võiva olla keerulisemad. Üks-üheselt ei saa väita, et kalade kadumine lahest on regulaatorite viga.

KKK-s peavad olema tegevused kirjas. Alustada tuleks ettepanekute esitamisega KKK-sse. Kes seda suudaksid teha?

Ettepanekud peavad tulema kalurite poolt, mida teha täpsemalt, see on koostöö küsimus. Seni pole veel tehtud kalurite poolt ettepanekuid.

Tegema peaks konkreetsed ettepanekud, see on konkreetne protseduur.

Hiiukala teeb kalurite poolt kirja ettepanekuna.

Alustada tuleks uuringutega, kes reaalselt Eestis oleks valmis seda tegema?

MI ei hakka tegelema sellega, see on ühe maakonna probleem, MI-l pole jõudu seda teha.

Hiiukala võiks tellida eeluuringud, võtma pakkumised ja planeerida tegevused. Esitada taotlus KIK-i vm ja taodelda raha jne

Kui MTÜ tellib uuringud ja Erafirma teostab, kas siis tulemused on ametkondade jaoks piisavalt tõsiseltvõetavad. Peaks olema ametlikum. Kui KA on riiklik tellija ja KIK rahastaja on kõik ametlikum, pole lihtsalt kellegi arvamine ja otsused võivad jääda jälle tegemata. Ametlikum lahendus oleks, et selle töö tulemuste põhjal tehakse 2014 need ja need tegevused. Algus ja lõpp oleks paigas ja on realistlikum. Erafirmast tellimine võib jääda lihtsalt kausta.

Üks näide: tehti selgeks, mida kõige pealt teha, kelle poole pöörduda, ühtekuuluvusfondist saadi raha, selle asja taga kaks inimest, kes võtsid asja ajada. Keegi ütleb, et see on minu mure ja hakkab tegutsema.

Probleemid kaitsealal on keskkonna probleem, seega KA peaks tegelema. KKK-s on väga palju tegevusi. Tegevused peavad olema KKK-s. See on 1. etapp.

Käina lahes tuleb tegeleda tagajärgedega, Kiriku lahte tuleb hoida. Kirikulaht on hea näide, sest lahe ja mere vahel on kruusane pind, vesi voolab koguaeg. Vesi voolab ja kala ujub. Kirikulahest ülesminek jõkke kiire vooluga ja hoiab suudme lahti. Kirikulahte ei voola reostust.

Käina lahte läheb reostus sisse. Siit ka lisaprobleem, et kui vesi takerdub hakkab settima.

Talvel jõe pealt kraaviotsad puhtaks kaevata. Kas saab nii lihtsalt neid asju lahendada. Süvendamist ei tohi teha. Kui sõnastada puhastamine siis läheb läbi, aga ei tohi süvendada siis tuleb tellida keskkonnauuringud jne.

Maaparanduses ainult setete võtmine, selle pinnani, mis seal kunagi oli. Allapoole, mis ta on olnud, on süvendamine.

Hoiualal ja kaitsealal on omad tingimused, hoiualal keelud ja kaitsealal lubatud tegevused. Kuu aega tuleb vastus.

Vaemla jõe suue on kaitseala ja see on riigi poolt kuni mereni korrashoitav. Kui saaks voolutakistused kõrvaldada hoolduste eelarve piires. Vajadusel võsa raiumine. 2014 võib planeerida need tegevused sisse.

Kas Jõeranna jõel saab planeerida ilma projektita tegevusi. KKK-s on tegevused sees, seal on tegevused KKK raames. Paope lahe kaitsealal on tarvis leida raha teostuseks, mahud tuleb hinnata. Raha saab KIK-st. Vooluveekogude hooldus. Keegi peab taotlema, ja keegi peab uurima.

Laisi jõe suue, Kiriku lahes teha uuring, mis seis ja mis võib tulevikus juhtuda. Laisi jõe peaks lahti tegema, see on täiskasvanud. Pihla osa on lahti.

Pihla oja suue on vaja lahti kaevata, see on kinni. KKK veel pole, see tule sisse kirjutada.

Poama oja on tehtud, aga ei toimi.

Sigala laht peaks toimima, 2006 tehti Allikalaht korda, seal on kala olemas.

Tareste jõgi, tähtsus et haug käib seal. See on looduskaitseala. Seal KKK on sees. Kraavid üle kaevata, kas RMK pidi need korda tegema. Miller teab seda.

Nuutri ja Kärddla oja, mis uuringuid seal tehakse – lõheliste uuring on peal. Merekaitsevöönd niikuinii, ikka tuleb võtta kooskõlastus. Tammid on, oleks vaja kalatreppi, aga see on suurem teema. Elupaikade uuringu põhjal saab rohkem infot ja saab anda hinnangu.

Suuremõisa – üks tähtsamaid. Voolutakistused võeti ära, aga setteid mitte. Ülemjooksust kuni maantee sillani võeti setted ära. Seal on laidude maastikukaitseala. Läbi Suuremõisa pargi, mis on kaitse all ja veel ka naaritsa elupaik, seal saab loa KKK-s, PMA saab seda planeerida, kui maht on suur, mere seest ei tea, kes saab puhastada. Vee-erikasutusluba on ikka vaja. Omavalitsuse kooskõlastus. Eelnevad mahud kätte saada, et saaks planeerida. KOV-i rida. PMA-l pole plaane, aga tulevikus saaks planeerida.

Üks see sama ehitaja peab olema. Riigihankega käivad asjad, kuni mereni üks riigihange ja sealt edasi teine riigihange. See on lahendatav.

Kohti on nii palju, et ilmselt PMA ei jõua kõiki teha. Tuleb välja selgitada, mida suudab teha ja mille jaoks on vaja lisarahastust ja lisajõudu.

Vaemla jõgi, suudme lahti kaevamine, mis kasu kui on otstest kinni. Haugi on, aga see on ainuke. Ja oli väikest kala, kudevad kala polnud ei Käina ega Vaemla lahes, ainult noorkalad.

Käina-Vaemla-Õunaku silm tuleks kõik lahti teha.

Salinõmme Õunaku laht, madal laht on kinni kasvanud, väike ala, mida võiks lahti lasta paarkümmend meetrit läbi kaevata, aga kas on mõtet. Kindlasti on sellel mõtet.

Vaemla ja Käina laht on suured kudealad. Säina ja särg põhiliselt.

Õunaku silma lahtitegemine nii suur töö, et ei võetud ette. See on maatekke tagajärjel kinni läinud. Keegi, kes oskaks öelda, kas on mõtet ja mida teha ja mis raha eest.

Kui lubatakse kaevata siis kopatöö pole kallid. Kas taotlema on mõtet hakata. See pole ühekordne kaevamine, vaid aastate tagant, kord 10 aasta jooksul.

Jää pealt kaevamine on lihtsam, sest väldib mõjusid ja talvel saab ligi, ei riku kallast.

Kompleksselt lahendada Vaemla jõgi, Vaemla laht ja Käina laht. Kui luugid jäävad ja reostus Käina puhastist otse lahte siis kasvab kinni.

29 aastane säinas oli leitud sealt. Tsaariaegsed säinad...

Käina lähel kaks varianti, kas kiiresti radikaalselt midagi teha või võtta hoiak, et kõik on korras ja las läheb samamoodi edasi.

2010 oli suurt säinast. Säinal pole äkki enam midagi süüa ja ehk pole enam hapnikku. Ühel hetkel vanad saavad otsa ja noori peale ei tule.

Vaemlat võiks päästa. Jõesuue on kinni kasvanud. Kui teha siis komplekselt, seal on võsa juba peal. Merepoolt lõiku pole muudetud, aga päris lõpp on sirgeks kaevatud.

Regulaatorid - mis juhtub kui regulaatorid ära korjata, võtta need ära 2 aastaks ja vaadata, mis juhtub. Peal modelleerima, et teada saada, mis veetase teeb.

Männaklaid – kuidas likvideerida kormoranide koloonia. KKK-sse teha ettepanekud, mis teha, kalastiku-uuring näitas seda. Surve kalurite poolt kui kormoran sööb ära tonne kalu. Linnu-uurijad on suur jõud. Puud tuleks maha võtta ja paar rebast peale. Suuremat jõudu on vaja, et rääkida kormoranide likvideerimisest.

Veel regulaatoritest, et kui sügisel veed üleval, laseks veed lahti, saaks sügis-talv veed liikuma.

Käina lahte ei saa kuivaks lasta. Suvel on muda. Kala läheb välja kui vesi alaneb.

Noor haug - millal merre läheb, noored olid 3 kuud ühe koha peal, ta on passija, enne kui ta läheb merre. Viimane kala, kes ära läheb.

Särg ja ahven liiguvad ühe kuu aja pärast ära.

Tuleks uurida vee kvaliteeti, palju seal on hapnikku. Luugid on ees, muda on sees, solk tuleb sisse ja vesi seisab.

Kevadel hoiaks lahti ja nüüd kui vesi langeb võiks kinni panna, suvel kinni. Kevadel on meri kõrge ja vesi ei kao kuskile.

Vana kala on väljas, aga noor kala peab seal sündima ja elama tükk aega.

Muda väljapumpamine on väga kallis.

Vesi ei suuda muda ära uhtuda, keegi pea ütleva ja vastutama selle eest. Selleks on inimesed, kes oskavad selle välja arvutada. Maa ja Vesi on firma.

KA tellib uuringu, mis tulemust ta tahab näha ja selline tehakse.

Käina lahe mudakaevamise jutt, kasutamiseks põllumajanduses.

Kui oleks kasumlik tegevus siis oleks mõte, aga ilmselt pole. Kompost pole ka kasumlik.

See sõltub kaitse-eeskirjast.

Küsitakse hinnanguid, millist mõju see avaldab – linnu-uurijatelt ja kalauurijatelt jne.

Muda poodi viia.

Kevadel ei tohi, siis linnud poegivad, aga sügisel, miks mitte.

Jausa pole eriline kudejõgi olnud. PMA hooldab ülevalt poolt kuni maantee sillani. Voolutakistuse kõrvaldamine. Altpoolt ei tee, KA ei luba ja jätsime selle välja, tuli kiri, et võiks olla kuni mereni, aga siis oli hilja. Jausa jõgi projekteeritud siis võiks teha lisa projekti, et hooldada kuni mereni. Saaks igal aastal ühe jõegi korda.

Luguse – pole nii kehvast seisusest, aga kala ei lähe sinna. Kant on kalast tühi. Jausa lahest kuni Tahkunani pole praktiliselt kala, on ahvena poegi, rändahven käib korraks läbi, väikest ahvenat on palju, aga ära see läheb, ilmselt kormoranid.

Jõesuudmed lahti kaevata ja suured rooväljad hävitada.

Tegevused KKK-sse sisse saada.

Kaardistada käigud objekti kaupa. Mis on KKK-s olemas, mida pole.

Suur koostöökogu võiks teha suure praktilise projekti, paariks aastaks projekt kokku panna ja ellu viia.

MI saab alati küsida arvamust, kas on mõtet üht või teist asja teha. Initsiatiiv peab tulema hiidlaste poolt.

Mitu etappi, kaardistamine ja siis elluviimine. Kellelt tellida? Kogu pildi kokkupaneku jaoks raha KIK-ist.

Enne selgus, juriidilised ja sisulised paberid valmis.

Mis ettepanekud KK-sse, mis kuhu. KKK-sse jõesuudmete puhastamine. Luukide likvideerimine, mille põhjal?

Kuidas ettepanekuid teha, millised uuringuvajadused KKK-s on sees, milleks ja mille jaoks, ohud ja eelnevad uuringud. Probleemi ei saa eitada.

Uuring ja vajadusel järgnevad tööd.

Huvilisteks võivad olla need firmad, kes saavad ise kaevamistöid teostada, ekskavaatorifirmad ise palkavad projektijuhi ja nad jõuks, kes lükkavad asjad käima.

Hiiukala võtab lähteülesande enda kanda kui jõudu on ja kui mitte siis otsib, kes võiks olla see huviline.

15. august on KIK tähtaeg ehk saaks uuringu osa sisse, jõgede kaardistamine ja Käina lahe uuring, kas eraldi või kokku.

Positiivse lahenduse korral oleks see järgmiseks kevadeks valmis.

MI tuleks appi ja annab arvamuse, et see on oluline ja sinna tuleb raha anda.

Reaalse kasuga projekte on vähe. Siin pole kahtlustki et on vaja. Ehitus- või maaparandusprojekti on tarvis. Et saaks projekteerimiskulud ka sisse panna. Teostamiskõlbulik töö valmis.

KIK-i abikõlblikkuse lehekülg lahti teha ja vaadata, mis seal on.

KA sisevete uuringud tehtud ja neid saab aluseks kasutada. Tööjoonised ja kalkulatsioonid.